

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

28 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Monika Koba

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 marca 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Szpitala w B.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 28 maja 2021 r., I ACa 901/20,

w sprawie z powództwa N.B.

przeciwko Szpitalowi w B.

o zapłatę i ustalenie,

**I uchyla zaskarżony wyrok w pkt I.1.a) w części dotyczącej
rozstrzygnięcia o odsetkach od kwoty 200 000,00 (dwieście
tysięcy) zł za okres od 17 października 2009 r. do 16 października
2012 r. i umarza postępowanie w tym zakresie;**

II oddala skargę kasacyjną w pozostałej części;

**III znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania
kasacyjnego.**

Monika Koba

Marta Romańska

Grzegorz Misiurek

UZASADNIENIE

Powódka N. B. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego Szpitala w B.:

- 1 000 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i cierpienie z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;
- renty dożywotniej z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 3000,00 zł, płatnej do 5 dnia każdego miesiąca i waloryzowanej corocznie o ogłaszany przez GUS wskaźnik inflacji oraz
- kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Wniosła również o ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki zdarzenia z dnia 17 z października 2009 r.

Pismem z 18 października 2019 r. powódka rozszerzyła powództwo, domagając się zasądzenia na jej rzecz dalszej kwoty 500 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia oraz o ustalenie renty dożywotniej w wysokości 6000,00 zł.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z 25 sierpnia 2020 r. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 800 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od 17 października 2009 r. do 31 grudnia 2015 r. i dalszymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I) oraz rentę w wysokości 3000,00 zł miesięcznie, poczynwszy od miesiąca następującego po uprawomocnieniu się wyroku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności którejkolwiek z rat (pkt II); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt III) i orzekł o kosztach procesu (pkt IV i V).

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, po rozpoznaniu apelacji obu stron, wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił wyrok Sądu Okręgowego w pkt III w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki :

1. tytułem zadośćuczynienia dalszą kwotę 700 000,00 zł z odsetkami:

1. ustawowymi od kwoty 200 000,00 zł od 17 października 2009 r. do 31 grudnia 2015 r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,

2. ustawowymi za opóźnienie od kwoty 500 000,00 zł od 22 października 2019 r. do dnia zapłaty,

2. tytułem renty dalszą kwotę 3000,00 zł miesięcznie, płatną do dnia 5 każdego miesiąca, poczynwszy od miesiąca następującego po uprawomocnieniu się wyroku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności którejkolwiek z rat, oddalając powództwo o zasądzenie renty w pozostałej części (pkt I).

Jednocześnie Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Okręgowego w pkt 3 w części dotyczącej żądania ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki zdarzenia z 17 października 2009 r. oraz rozstrzygnięć o kosztach postępowania zawartych w pkt 4 i 5 i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (pkt II), oddalił apelację powódki w pozostałej części (pkt III) a apelację pozwanego w całości (pkt IV).

Sądy obu instancji były zgodne w ocenie, że pozwany - na podstawie art. 430 k.c. - ponosi odpowiedzialność za skutki zaniedbań i uchybień proceduralnych swojego personelu, które miały miejsce bezpośrednio po urodzeniu się powódki w dniu 17 października 2009 r. w pozwanym Szpitalu. Zająły jednak różne stanowiska co do wysokości należnego powódce z tego tytułu zadośćuczynienia (art. 445 § 1 k.c.) oraz renty mającej skompensować jej zwiększone potrzeby (art. 444 § 2 k.c.). Sąd Apelacyjny uznał, że rozmiar krzywdy doznanej przez powódkę uzasadnia podwyższenie zasądzzonego zadośćuczynienia o kwotę 700 000,00 zł a jej zwiększone potrzeby - określenia wysokości renty na kwotę 6000,00 zł miesięcznie. Zasadzając odsetki od sumy zadośćuczynienia wskazał, że kierował się przebiegiem postępowania, w toku którego powódka modyfikowała zgłoszone w tym zakresie roszczenie. Uchylając zaś wyrok w części oddalającej żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanej na przyszłość za skutki określonego zdarzenia i przekazując sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania, wskazał, że Sąd pierwszej instancji w ogóle nie przytoczył przesłanek rozstrzygnięcia o tym żądaniu, a więc nie rozpoznał jego istoty (art. 386 § 4 k.p.c.).

Pozwany w skardze kasacyjnej opartej na podstawie określonej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu zasądzającemu odsetki ustawowe od zadośćuczynienia w łącznej kwocie 1 000 000,00 zł za okres od 17 października 2009 r. do 15 października 2012 r., zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 321 § 1 k.p.c., mające wpływ na wynik sprawy - skutkujące zasądzeniem odsetek od części należnego powódce zadośćuczynienia za czas nie objęty żądaniem pozwu. Powołując się na tę podstawę kasacyjną, wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi w powyższym zakresie do ponownego rozpoznania.

Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku wynika, że zgłoszone przez powódkę w pozwie żądanie zasądzenia na jej rzecz odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zostało przez nią zmodyfikowane. Powódka domagała się pierwotnie z tego tytułu kwoty 1 000 000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu (16 października 2012 r.). W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji pismem z 18 października 2019 r. rozszerzyła to żądanie o kwotę 500 000,00 zł, domagając się zadośćuczynienia w sumie 1 500 000,00 zł. Nie zmodyfikowała przy tym jednak żądania o zasądzenie odsetek od tej sumy przez wskazanie, że są one należne za inny czas, niż określony w pozwie.

Trafnie wskazał skarżący – odwołując się do stanowiska judykatury - że żądanie odsetek od określonej sumy pieniężnej stanowi samodzielne roszczenie prawa materialnego i pozostaje w dyspozycji osoby uprawnionej; może być ono – w zależności od woli tej osoby - dochodzone lub nie, łącznie z kapitałem lub osobno, w całości lub w części, za cały okres albo tylko za mniejsze odstępy czasowe (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 września 1990 r. I CR 466/90, nie publ.). Oznaczenie wysokości żądanych odsetek, czasu, za jaki są one dochodzone oraz terminu ich płatności, określa żądanie pozwu (art. 187 § 1 k.p.c.) w sposób wiążący sąd orzekający (art. 321 § 1 k.c.). W orzecznictwie przyjmuje się, że zasądzenie świadczenia pieniężnego z naruszeniem art. 321 § 1 k.p.c. powoduje niezgodność

wyroku z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2014 r., III CNP 36/13, OSNC-ZD 2016, nr 1, poz. 16).

Sąd Okręgowy, zasądając od pozwanego na rzecz powódki odsetki ustawowe od należnego jej zadośćuczynienia, określonego na sumę 800 000,00 zł, za czas poprzedzający wniesienie pozwu (od 17 października 2009 r. do 16 października 21012 r.) orzekł zatem – z naruszeniem art. 321 § 1 k.p.c. – o odsetkach, które nie były objęte żądaniem pozwu. Naruszenia przywołanego przepisu w ten sam sposób dopuścił się również Sąd Apelacyjny uznając, że odsetki za czas wskazany w wyroku Sądu pierwszej instancji należą się powódce także od zasądzonej - w granicach pierwotnego żądania – dalszej kwoty 200 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia.

Wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącego, Sąd Apelacyjny nie był uprawniony do dokonania zmiany wyroku Sadu pierwszej instancji w odniesieniu do wadliwie zasądzonych odsetek, gdyż rozstrzygnięcie w tej części – nie zaskarżone apelacją – uprawomocniło się. Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. nie mógł zatem odnieść zamierzonego skutku w odniesieniu do rozstrzygnięcia o odsetkach od całej sumy zadośćuczynienia, zasądzonej w granicach pierwotnego żądania pozwu, a więc również co do kwoty 800 000,00 zł uwzględnionej przez Sąd pierwszej instancji.

Z tych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w pkt I. 1a w części orzekającej o odsetkach od kwoty 200 000,00 zł za okres poprzedzający wniesienie pozwu, nie objęty zgłoszonym w nim żądaniem i w tym zakresie umorzył postępowanie, uznając, że było ono bezprzedmiotowe (art. 398¹⁶ k.p.c.) a w pozostałej części oddalił skargę kasacyjną jako bezzasadną (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Monika Koba

Marta Romańska

Grzegorz Misiurek

[SOP]

[ał]